שאין מן הכל זוכה אדם ללמוד ואמר ר' יוסי מעשה ביוסף הכהן שהלך אצל רבו לצידן ללמוד תורה ואמר ר' יוחנן הלכה כרבי יוסי ולמה לי והא אמרת רבי יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי? אמר אביי איצטריך סד"א *הני מילי במתני' אבל בברייתא אימא לא, קמ"ל, אלא הכי קאמר הני כללי לאו ד"ה נינהו דהא רב לית ליה הני כללי: אמר רב יהודה אמר שמואל חפצי נכרי אין קונין שביתה למאן: אילימא לרבנן פשיטא השתא חפצי הפקר דלית להו בעלים אין קונין שביתה, חפצי הנכרי דאית להו בעלים מיבעיא אלא אליבא דר' יוחנן בן נורי וקמ"ל אימר *דאמר ר' יוחנן בן נורי קונין שביתה, הני מילי חפצי הפקר דלית להו בעלים אבל חפצי הנכרי דאית להו בעלים לא, מיתיבי ר"ש בן אלעזר אומר השואל כלי מן הנכרי ביום טוב וכן המשאיל לו לנכרי כלי מעיו"ט והחזירו לו ביום טוב, והכלים והאוצרות ששבתו בתוך התחום יש להן אלפים אמה לכל רוח ונכרי שהביא לו פירות מחוץ לתחום הרי זה לא יזוז ממקומן אי אמרת בשלמא קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי נכרי קונין שביתה הא מני ר' יוחנן בן נורי היא אלא אי אמרת קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי הנכרי אין קונין שביתה הא מני לא ר' יוחנן בן נורי ולא רבנן? לעולם קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי הנכרי קונין שביתה, ושמואל דאמר כרבנן -ודקאמרת לרבנן פשיטא, מהו דתימא גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל קמ"ל. ורב חייא בר אבין אמר רבי יוחנן א חפצי נכרי קונין שביתה גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל. הנהו דכרי דאתו למברכתא שרא להו רבא לבני מחוזא למיזבן מינייהו, א"ל רבינא לרבא מאי דעתיך דאמר רב יהודה אמר שמואל חפצי נכרי אין קונין שביתה והא שמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן ואמר רב חייא בר אבין אמר ר' יוחנן חפצי נכרי קונין שביתה גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל? ב הדר אמר רבא ליזדבנו לבני מברכתא דכולה מברכתא לדידהו כד' אמות דמיא. תני רבי חייא ג חרם שבין תחומי שבת צריך מחיצה

שלא מן הכל אדם זוכה ללמוד · אין אדם זוכה ללמוד מכל מלמדיו יש רב שמשנתו סדורה בפיו ושונה לתלמידיו דרך קצרה : **לצידן** · חוצה לארץ : **סד"א הני מילי** · דקיי"ל רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי : **במתניתין** · דדוקא היא : **אבל בברייתא** · דילמא איחליף דרבי יהודה לדרבי יוסי ודרבי יוסי לדרבי יהודה : **אימא לא** · לסמוך עלה להכי צריך למימר הלכה ולעולם איתנהו להני כללי : **אלא הכי קאמר** . רב משרשיא כו': **דהא רב ליתא ליה להני כללי** · כדאמר לעיל מדאיצטריך ליה למימר הלכה כר' יהודה : **אין קונין שביתה** · והרי הן כרגלי כל אדם ואם באו מחוץ לתחום לתוך העיר מותר להוליכן לכל רוח : **חפצי הפקר** · דאיכא למימר ליקנו מנפשייהו אמרי רבנן דאין קונין : **חפצי הנכרי דאית להו בעלים** · והרי הן כמותן ובעליהן לית להו שביתה דלאו בני שביתה נינהו מיבעיא : (א) **השואל כלי מן הנכרי** · ובן עירו הוה : **וכן המשאיל לו כלי מערב יום טוב** · וקנה שביתה אצל הנכרי בתוך תחום העיר : **והכלים והאוצרות** · שעשאום אוצר : **יש להן אלפים לכל רוח** · ואפילו הן של הפקר וכלי שקנה שביתה אצל הנכרי והחזירו לבעלים ועירבו בעליו למזרח או למערב אין יכול להוליכו מאלפים : **לא יזוז ממקומן** · דקנו שביתה במקומן והרי ילאו חוץ לתחום ואין להן אלא ארבע אמות : **הא מני** · דקתני חפצי הנכרי קונין שביתה ר' יוחנן בן נורי כלומר רבי שמעון בן אלעזר אליבא דרבי יוחנן בן נורי אמר: **לעולם סבר רבי יוחנן** (ב) **חפצי נכרי** · כחפצי הפקר והא ר' יוחנן בן נורי : **ושמואל דאמר** · לעיל אין קונין כרבנן דאמרי בחפצי הפקר דאין קונין : **דיכרי** · אילים : **מברכתא** . שם מקום : **מחוזא** · עיר הסמוכה למברכתא בתוך ד' אלפים ומערבין מזו לזו : **למיזבן מינייהו** · ולאייתינהו למחוזא ואף על פי שהביאום הנכרים מחוץ לתחום דקסבר חפצי הנכרי אין קונין שביתה : **כארבע אמות דמי** · כדתנן *במתניתין הוליכוהו לעיר אחרת או נתנוהו בדיר וסהר כו' ופסקינן לעיל *אמר רב הלכה כרבן גמליאל בדיר וסהר וספינה והוא הדין לעיר שיש לה מחיצות : **חרם** · מצודת דגים ומפסיק במים בין ב' תחומין של ב' עיירות וחברו מצודים וחרמים (קהלת ז) וכתיב על כן יזבח לחרמו (חבקוק א) וגדר של קנים הוא: **צריך לעשות מחילה של ברזל** · שלא יעברו מים של תחום זה לתוך תחום זה דכל מה שבתוך תחום העיר אין קונה שביתה במקומו להיות לו ממקומו אלפים אמה לכל רוח אלא בתר העיר גריר ואם הוא בסוף התחום אין יכול לזוז משם ולחוץ ואין בני תחום זה יכולין למלאות מתוך תחום עצמו מפני עירוב מים של תחום האחר : **ס"ג אי נימא משום דסני לה כר' יוחנן בן נורי ולחומרא ואיסו לקולא סבר ומשום דסבירא ליה לקולא כל דסני לחומרא מסייך עליה** · בתמיה אי נימא משום דרבי חייא תני למתניתין כרבי יוחנן בן נורי דאמר חפצי הפקר קונין שביתה בתוך (ג) תחומין ורבי יוסי בר חנינא סבירא ליה כרבנן לקולא דאמרי אין קונין שביתה והרי הן כרגלי כל אדם :

והכלים והאוצרות שבבתו בתוך התחום יש להם אלפים אמה לכל רוח · פ"ה ואפילו הן של הפקר משמע דלא מיבעיא אם יש להם בעלים וקשה דאי יש להם בעלים הרי הן כרגלי הבעלים ואפי' אם נעמידם כגון שהבעלים בעיר אחרת דהשתא לא הוי כרגלי הבעלים ומ"מ בני שביתה הם יותר מן ההפקר ויש להן אלפים אמה לכל רוח מ"מ אין נראה להעמיד כלל ביש להם בעלים דביש להם בעלים מה לי תוך התחום מה לי חוץ לתחום ונראה דבשל הפקר איירי והא דנקט תוך התחום לאשמעינן דאפ"ה לא קני שביתת העיר וא"ת ומאי שנא דהכא יש להן אלפים אמה לכל רוח דמשמע ממקומן מדלא קתני כרגלי אנשי העיר וגבי גשמים שסמוכים לעיר הוי כרגלי אנשי העיר כדאמרינן לעיל (דף מה:) וי"ל דהתם אנשי העיר דעתם עליהם דגשמים ידועים לכל בני העיר אבל אוצרות דהפקר אם היו ידועים כבר היו זוכין בהן ועוד שמא יש לחלק משום דהתם בסמוכין וקרובין דעתן עליהן והכא ברחוקים אלא שהן בתוך התחום ומיהו נראה דאלפים אמה לאו ממקומן קאמר אלא מן העיר כמו בגשמים דלעיל דהא מוכח גבי חרם שבין שתי תחומי שבת דלרבי יוחנן (ד) חפצי הפקר שבתוך התחום קונין שביתת העיר אפילו אין דעת אנשי העיר עליהם כמו שאפרש בסמוך וברייתא דהכא כר' יוחנן בן נורי וליכא למיפרך האי כרגלי אנשי העיר מבעי' ליה כדפריך לעיל כיון דהזכיר הכא תוך התחום משמע שפיר דאלפים אמה לכל רוח מן העיר קאמר ואף על גב דכ"ל להו בהדי שואל כלי מן הנכרי ונכרי אם עומד חוץ לעיר מונין לו אלפים ממקומו סתמא דמלתא נכרי בעיר עומד :

דכולה מברכתא כד' אמות דמיא · בריש פירקא פ"ה והוליכו לעיר אחרת והרי מוקפת מחיצות משמע דלא חשיב כד' אמות לענין להלך את כולה אלא במוקפת מחיצות דומיא דדיר וסהר והא מברכתא צריך לומר דמוקפת מחיצות הויא ואע"ג דגבי נותן עירובו בחנן (לעיל דף לב:) פריך חוץ לעיבורה של עיר נמי כיון דאמר רבא הנותן עירובו יש לו ד' אמות וכו' משמע דתוך עיבורה של עיר נמי הוי טעמא לפי שנעשית לו כל העיר ועיבורה כארבע אמות אף על פי שאין שם מחילה ה"מ לשובת שם או נותן שם עירובו שיש לו אלפים אמה לכל רוח ונחשב הכל כד' אמות אפילו חוץ למחיצות כיון שהוא בעיבורה של עיר אבל בבא מחוץ לתחום אינו נחשב כד' אמות בלא היקף מחיצות ואומר ר"י דבעי נמי דתהוי מוקפת לדירה דלא עדיף משבת באויר מחיצות שיש לו אלפים אמה לכל רוח אפילו הכי לא חשיב לגביה כארבע אמות · בהיקף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה כדאמר בשבת בתא ונקט וצריך ליזהר בדבר הבא מחוץ לתחום בשביל ישראל זה דשרי לישראל אחר או שבא בשביל נכרי שלא יטלטלו חוץ לד"א בעיר שאין לה מחיצות שמוקפת לדירה :

חרם · לשון מצודות וחרמים שבין שני תחומי שבת צריך מחילה

מחילה

של ברזל שלא יעברו מים מתחום זה לתחום זה דכל מה שבתוך תחום העיר אין לו שביתה במקומו להיות לו אלפים לכל רוח ממקומו אלא בתר קרתא גרירא כך פי' הקונט' וכן פר"ת אלא דפי' חרם לשון והחרים ה' לשון ים (ישעיה יא) כשמעלה הים שרטון ומתייבש נשארים נקעים מלאים מים וחרם הוא נקע מלא מים וכן פר"ח *חרם לשון חריץ וא"ת אמאי מוקי לה כרבי יוחנן בן נורי הא לרבנן נמי אמר לעיל (מה:) גבי גשמים הסמוכים לעיר דהוו כרגלי אנשי העיר וי"ל דהכא דמימשכי מתחום זה לתחום זה בטלה דעתם והוי כחפצי הפקר דאין קונין שביתה לרבנן והוו כרגלי הזוכה אבל לר' יוחנן דקנו שביתה כשהן בתוך תחום העיר קונין שביתת העיר אף ע"פ שאין דעת אדם עליהם קונה אבל אין לפרש דלר' יוחנן (ה) קונין שביתה במקומן ומה שצריך מחילה של ברזל היינו כדי להכניסם לעיר לפי שמקצת המים רחוקים מן העיר יותר מאלפים אמה דאם כן אמאי נקט בין שני תחומין אפילו אי ליכא עיר שניה לא מצו להכניס מים לעיר שחוץ לתחום ועוד אפילו מחילה של ברזל לא תועיל להכניסם לעיר מסוף אלפים אמה שהרי בתחלת העיר כלו האלפים של מים :

רבי

רבינו חננאל

שאין מכל אדם זוכה ללמוד וא"ר יוסי מעשה ביוסף הכהן שהלך אחר רבו לצידן ללמוד תורה וא"ר יוחנן הלכה כר' יוסי למה לי למימר הלכה כר"י והא רבי יהודה פליג עליה ואיהו הוא דאמר ר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי ופרקינן*) אלא אמר רב משרשיא הכי קאמר הני כללי לאו דברי הכל הן דהא רב לית ליה הני כללי אבל רבי יוחנן אית ליה. ורב הוא דפליג עליה וקיי"ל כר' יוחנן : אמר רב יהודה אמר שמואל חפצי הנכרי אין קונין שביתה. פי' אם תשאל מן הגוי ביו"ט הרי הוא כרגלי השואל ואין אומרים שקנה שביתה. ואמרינן אי לרבנן פשיטא אלא אפי' לריב"נ ומותבינן עליה ר"שמעון בן אלעזר אמר השואל כלי מן הנכרי וכן נכרי ששאל כלי מישראל בעיו"ט והחזירו ביו"ט וכלים ואוצרות ששבתו בתוך התחום יש להן אלפים אמה לכל רוח וכן הנכרי שהביא פירות מחוץ לתחום הרי זה לא יזוז ממקומם אי אמרת בשלמא ר' יוחנן בן נורי סבר חפצי הנכרי קונין שביתה היינו דקתני יש להן אלפים אמה לכל רוח אלא אי אמרת אין קונין שביתה אמאי כו'. ואסיקנא דודאי ריב"נ סבר חפצי הנכרי קונין שביתה ורשב"א דאמר כריב"נ ושמואל דאמר חפצי הנכרי אין קונין שביתה כרבנן (ואמרינן האי נמי) [ודקאמרת הא] פשיטא. ופרקינן אצטריך מהו דתימא גזרינן בעלים דנכרי לקנות להן שביתה אטו בעלים דישראל שאם תאמר חפצי הנכרי דאית להו בעלים לא קנו שביתה אתי למימר אפילו חפצי ישראל דאית להו בעלים לא קנו שביתה קמ"ל דלא גזרינן אלא חפצי הנכרי אין להם שביתה. רב חייא בר אבין אמר ר"י חפצי הנכרי קונין שביתה גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים של ישראל : הנהו דכרי דאתו למברכתא . פי' מברכתא שם הכפר. והביאו שם נכרים אלים בשוק של בהמות למכור ביו"ט שרא להו רבא לבני מחוזא שבאו ע"י עירוב למברכתא למזבן מינייהו ולאייתינהו למחוזא כשמואל דאמר חפצי הנכרי אין קונין שביתה אלא הרי הן כרגלי כל אדם א"ל רבינא והאמר ר' יוחנן חפצי הנכרי קונין שביתה ושמואל ור"י הלכה כר' יוחנן והדר רבא ואסר להן לבני מחוזא דלא הוו אתו למברכתא אלא ע"י עירוב. [כי] בין מברכתא למחוזא יותר מאלפים אמה הוה . ואפילו אם היו בתוך התחום (א') [אחר] כי (אלו) הצאן קנו שביתה בחוץ קודם שיביאו למברכתא ושרא רבא לבני מברכתא למזבן מינייהו דאע"ג דאיכא למימר הני דיכרי קנו שביתה במקום רחוק מ"מ יש להן לטלטל אותן בד' אמות ומברכתא כולה כמו ד' אמות היא הלכך שרי להו למשקל מינייהו. תני

מב א ב מיי' פ"ג מהל' י"ט הלכה י סמג עשין א טור ש"ע א"ח סימן תק:

מג ג מיי' פכ"ז מהל' שבת הל' יג טוש"ע א"ח סי' תב:

[עי' תוס' מנחות לג: ד"ה מי קאמר]

ביצה לח: לעיל לה: מה: לקמן לו:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה השואל וד"ה וכן וד"ה והכלים וד"ה יש להן לכל כו' דיבור אחד:
(ב) ד"ה לעולם סבר ר' יוחנן כו' ב"נ חפצי:
(ג) ד"ה ס"ג וכו' בתוך תחומין ורבי יוסי:
(ד) תד"ה והכלים וכו' ר' יוחנן דלר"י ב"נ חפצי הפקר:
(ה) ד"ה חרם וכו' דלרבי יוחנן בן נורי קונין:

[דף מב:]

[שייך לדף מג.]

[וכ"כ הערוך ערך חרם]

* בני מחוזא שבאו למברכתא ע"י עירוב התחומין
* דקסבר חפצי נכרי אין קונין שביתה

גוטא/מתנה
▽ מחלוקת
שמואל ור' יוחנן
דאוי' 3: חפצי נכרי
קונין שביתה
כולם 1-2-3
לגבי אליבא
דמאן אמר
שמואל אמ'
נכרי

גוטא
מים שבין שני
תחום שבת
האם נכנסים
מחיצה כדי
לחצות בינים ישראל
כדי לאסור
לשאת מים

---

*) הדבר פשוט דחסר בדברי רבינו וצ"ל אמר אביי איצטריך סד"א הנ"מ במתני' אבל בברייתא אימא לא קמ"ל אלא אמר וכו'.